

Újabb közbiztonsági törvénycsomag

A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium elkészítette a közbiztonsági törvénycsomag tervezetét, amely több, összesen hét törvénymódosítására tesz javaslatot. A törvénymódosítások célja a - kormányprogram céljaival összhangban - a közbiztonság megerősítése, az EU-s jogharmonizáció, valamint a jogalkalmazási gyakorlat alapján szükséges módosítások végrehajtása. A javasolt változtatások között szerepel többek között, hogy kötelező legyen az ügyész részvétele a tárgyaláson, a lakhelyelhagyási tilalom megszegése büntethető legyen.

A törvényjavaslat célja, hogy egyértelműbb büntetőeljárási, -végrehajtási szabályokat rögzítsen, és összhangba hozza egymással az uniós szabályokat és alkotmánybírószági döntéseket a törvényekkel.

A törvénycsomaggal érintett törvények: a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvényt (a továbbiakban: Btk.), a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényt (a továbbiakban: Be.), a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendeletet (a továbbiakban: Bv. tvr.), a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1979. évi 5. törvényerejű rendeletet (a továbbiakban: Btké.), a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvényt (a továbbiakban: Nbjt.v.), a bűnügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról szóló 2009. évi XLVII. törvényt (a továbbiakban: Bnyt.v.), illetve a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvényt (a továbbiakban: Sztv.).

A Btk. számos ponton módosul a tervezet alapján: pl. kötelezően alkalmazandó életfogytig tartó szabadságvesztésre is vonatkozik az a rendelkezés, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés azzal szemben szabható ki, aki a bűncselekmény elkövetésekor a 20. életévét betöltötte. Szigorodnak a feltételes szabadság feltételei. A közügyektől való eltiltásban a törvénytervezet arra tesz a javaslatot, hogy ne csak azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetése miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, hanem akár azt is, akinél annak végrehajtásban felfüggesztik, és méltatlan arra, hogy a közügyekben részt vegyen, azok gyakorlásától el kell tiltani. Fiatalkorúakkal büntetésével kapcsolatban változás lehet, hogy a módosítás rögzíti, javítóintézeti nevelés mellett nem szabható ki közérdekű munka. Az előzetes fogvatartás és a házi őrizet beszámításában újdonság, hogy az elrendelt javítóintézeti nevelésbe az előzetes fogvatartás és a házi őrizet teljes idejét be kell számítani. A beszámításnál egy napi javítóintézeti nevelésnek egy napi előzetes fogvatartás, illetve három nap házi őrizetben töltött idő felel meg. A beszámítás után fennmaradó házi őrizet tartamát egy napi szabadságvesztésként kell beszámítani."

A törvénymódosítások összhangot teremtenek a 2010. május 1-jétől a Büntető Törvénykönyv (Btk.) módosításával, amely új jogintézményként bevezette a szabadságvesztés végrehajtásának részbeni felfüggesztését.

A Btk. 2009. évi módosítása több változtatást tartalmazott, az ezekhez kapcsolódó törvények módosítása szükséges. Ezek a szabálysértés esetén irányadó érték-egybefoglalás szabályát változtatják meg. A rendelkezések szerint a tanú, vagy a nyomozóhatóság kérésére a tanú adatait zártan kell kezelni. A módosítás előírja, hogy ha a bűncselekmény elkövetője megalapozottan gyanúsítható, ki kell kérni a központi nyilvántartási adatokat és magyar állampolgár esetén az Unióban magyarokról készült nyilvántartás adatait és figyelembe veszi a külföldön az elkövető ellen lefolytatott eljárásokat is.

Az előterjesztés módosítja a fogolyszökés tényállását, úgy, hogy az is fogolyszökésnek minősüljön, ha valaki a lakhelyelhagyási tilalom ellenére elhagyja otthonát, vagy súlyosan megszegi a házi őrizet szabályait.

Az Európa Tanács 1999. január 27-i Strassbourghban elfogadott jegyzőkönyve alapján a módosítás kiegészíti a Btk. hivatalos személy fogalmát a választottbíróval, így a jövőben büntetendő lesz a választottbírák aktív és passzív vesztegetése.

Alkotmánybírósági határozatok indokolják néhány változás rögzítését. Egyik döntése szerint alkotmányellenes, hogy a büntetőeljárásról szóló törvény nem rendelkezik róla, hogy a bírának és az ügyészeknek kötelező tájékoztatniuk a kártalanítási igény jogalapjáról, az igény érvényesítésének határidejéről és a határidő kezdő időpontjáról. Egy másik határozat alapján az ügyésznek kötelező jelen lenni a tárgyaláson, mivel ő a bizonyítás garanciája. Eddig csak a törvényben meghatározott esetekben volt kötelező az ügyész jelenléte, a módosítások elfogadása után mindig kötelező lesz. Mivel az információs önrendelkezési jog körében a tanú kérheti személyes adatainak zárt kezelését, ezért a büntető eljárásról szóló törvény ezen részére vonatkozó módosítások szükségesek.

A Btké. meghatározza, hogy az egyes kábítószereknél mit jelent a csekély és jelentős mennyiség fogalma. Azonban csak azokról a kábítószerekről, amelyek a leggyakrabban fordulnak elő. Ezeknél bizonyos mennyiségű morfin élettani hatásait veszik alapul, de a szakmai tapasztalatok alapján szükséges a törvénye újabb anyagokról meghatározni ezeket a mennyiségeket és ezeknél nem a morfinhoz fogják hasonlítani a csekély és jelentős mennyiséget, hanem egyedileg szükséges mindegyiknél meghatározni.

A tervezet javasolja, hogy néhány magyar szabályt igazítsanak az uniós jogforrásokhoz. A környezet büntetőjog általi védelméről szóló irányelv átültetése szükséges 2010. december 26-ig. Bár a magyar környezetvédelmi büntetőjogi szabályok nagy része már megfelel az uniós szabályoknak, de néhány ponton még szükséges a változtatás, ezek például a radioaktív anyaggal való visszaélés, a környezetkárosítás vagy természetkárosítás. Emellett szükséges a hazai jogba átültetni azokat a rendelkezéseket, mely az Unió más tagállamaiban hozott ítéletek új büntetőeljárásban való figyelembevételét biztosítják.

Az előterjesztés javasolja továbbá a nyelvtani és jogszabály-szerkesztési hibák javítását egyes büntető tárgyú törvényekben.

A kormány célja, hogy újra megteremtse az emberek biztonságérzetét, visszaállítsa azt az alapelvet, amikor a törvények védik az áldozatot és büntetik a bűnösöket, hogy visszaállítsa az emberek állami intézményekbe vetett bizalmát. Ennek érdekében már számos intézkedést hozott, mint például a három csapás törvénnyel szigorúbban bünteti az erőszakos bűncselekményt elkövetőket, súlyosabban bünteti, aki tanárt vagy rendőrt bántalmaz, súlyosabban bünteti a szabálysértőket. A közbiztonság növelése érdekében mindenhol biztosította a rendőri jelenlétet és a jövőben 3500 fővel növeli a rendőrség létszámát.

A törvénytervezethez kapcsolódó észrevételeket 2010. október 15-ig, a peter.laszlo.salgo@kim.gov.hu, illetve a kozjogi-hat@kim.gov.hu e-mail címekre várjuk.